

Könnyűipari Szakmai Nap, Corvin Hotel Budapest, 2017. december 6.

Az előadás a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.

A hazai könnyűipar ezredforduló utáni átalakulása: lokális perspektívák a globális gazdaságban

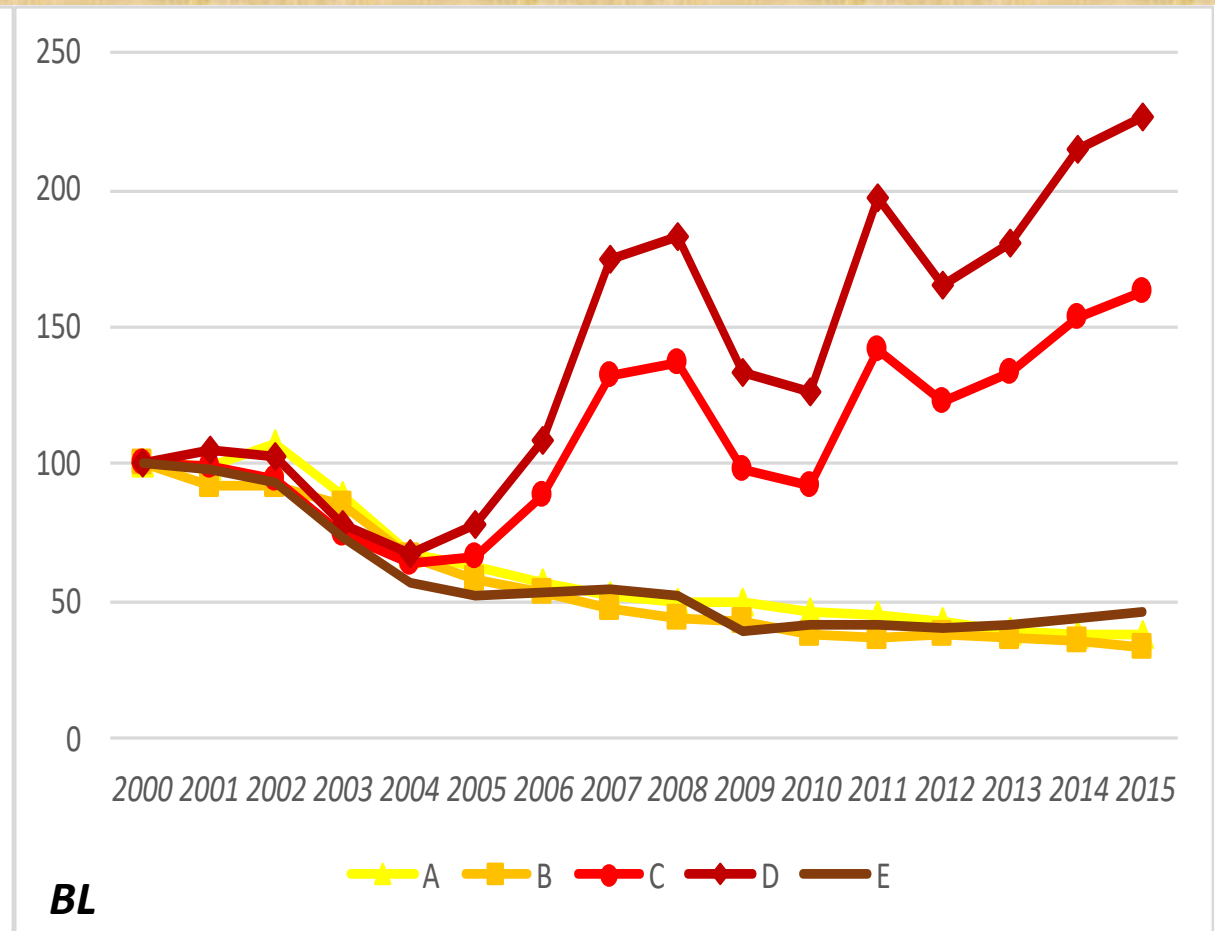
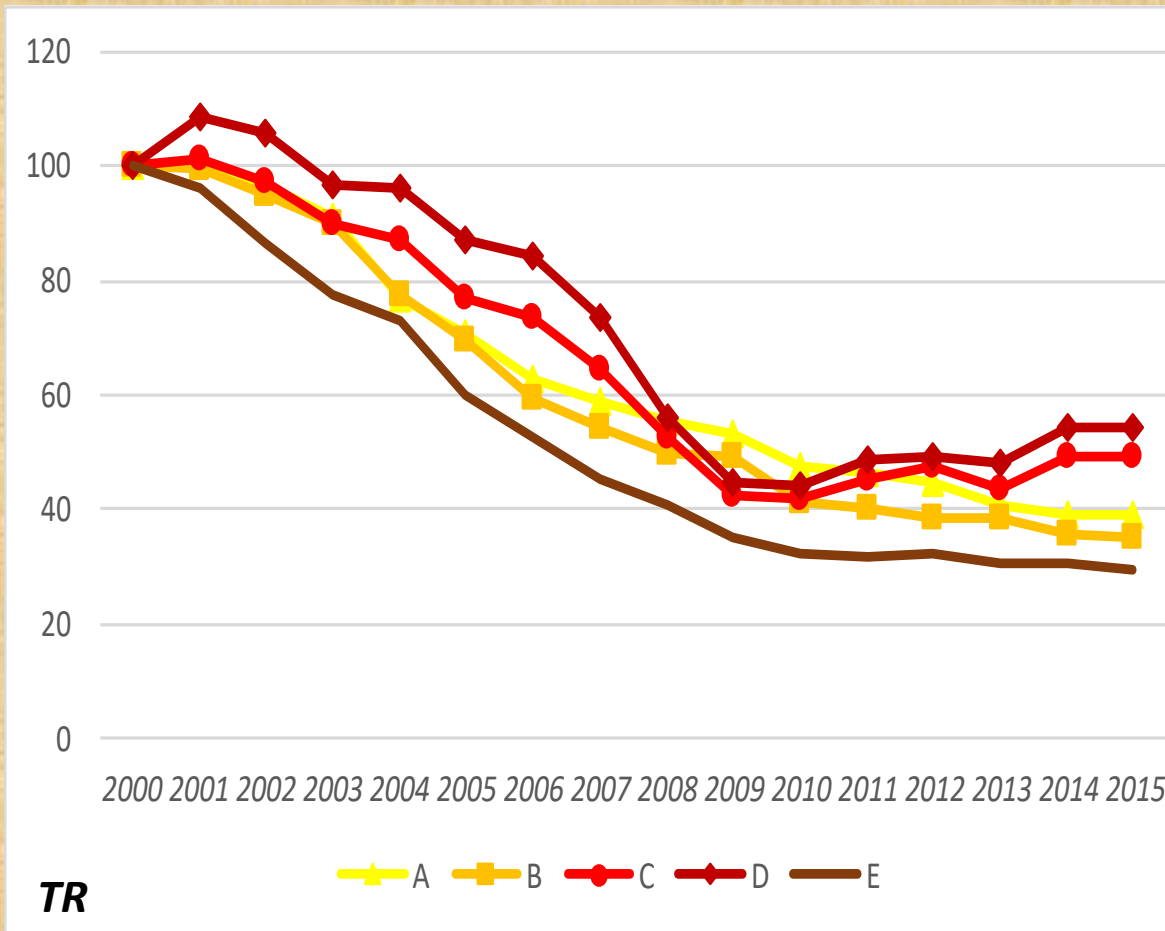
Molnár Ernő

Debreceni Egyetem Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék

Az ismert általános tendenciák...

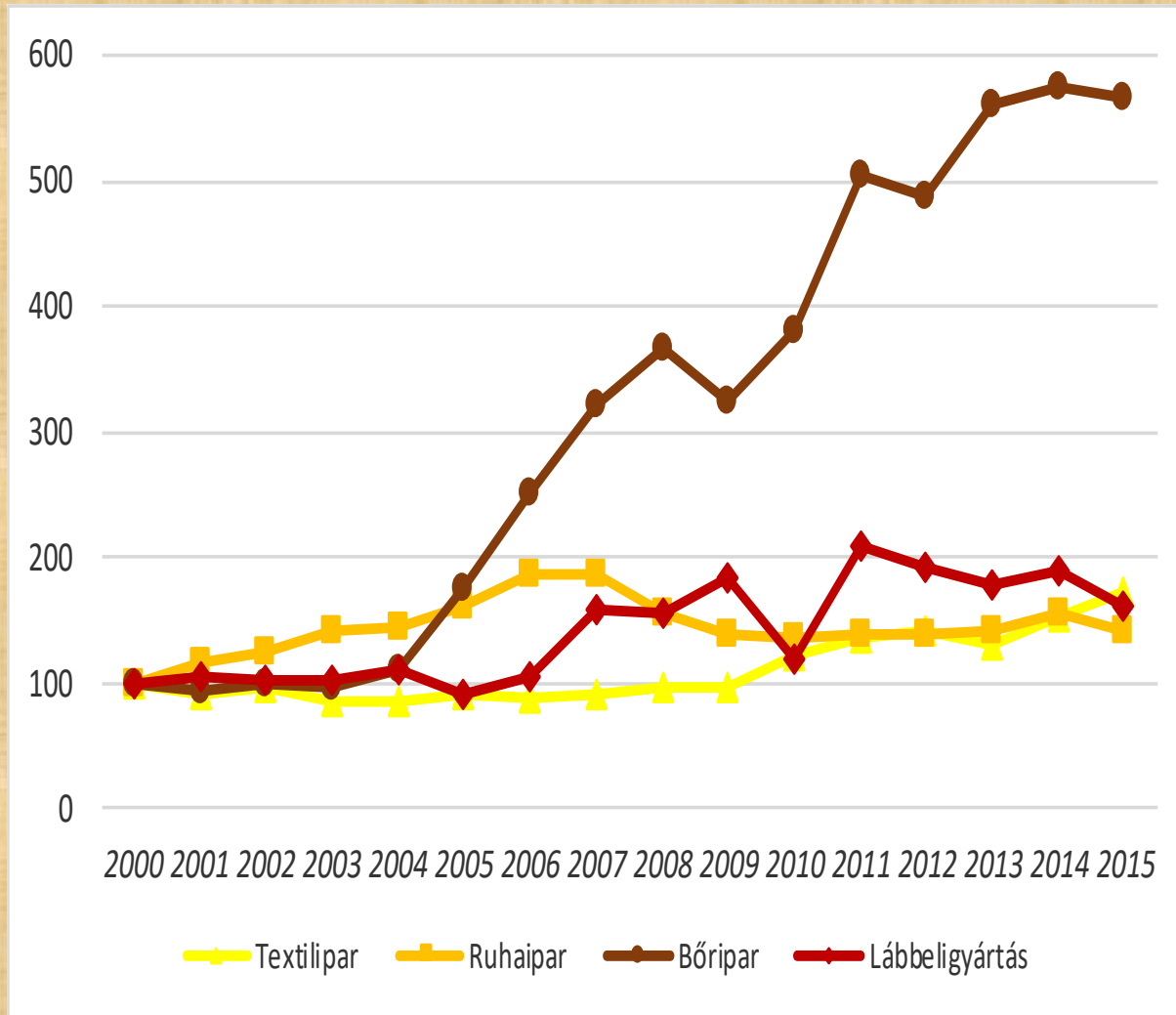
- 1. *Fogyasztó-vezérelt árláncokba*** szerveződő design-igényes iparágak;
- Látványos globális ***súlyponteltolódások*** a tömegtermelés ***térbeliségében***;
- 3. *Fejlett régiók változó szerepei***, sajátos termék- és tevékenységszerkezete;
- 4. *Magyarország*** nemzetközi értékláncokba kapcsolódása ***termelőként***;
- 5. *Bérmunka-konstrukció*** dominánssá válása kényszerhelyzetben;
- Külső és belső tényezők hatására ***bérmunkapiacról*** erősödő ***kiárazódás***;
- Felértékelődő ***saját termékek*** és ***specifikus szegmensek*** (rés piacok)...

Dinamika – teljesítménymutatók

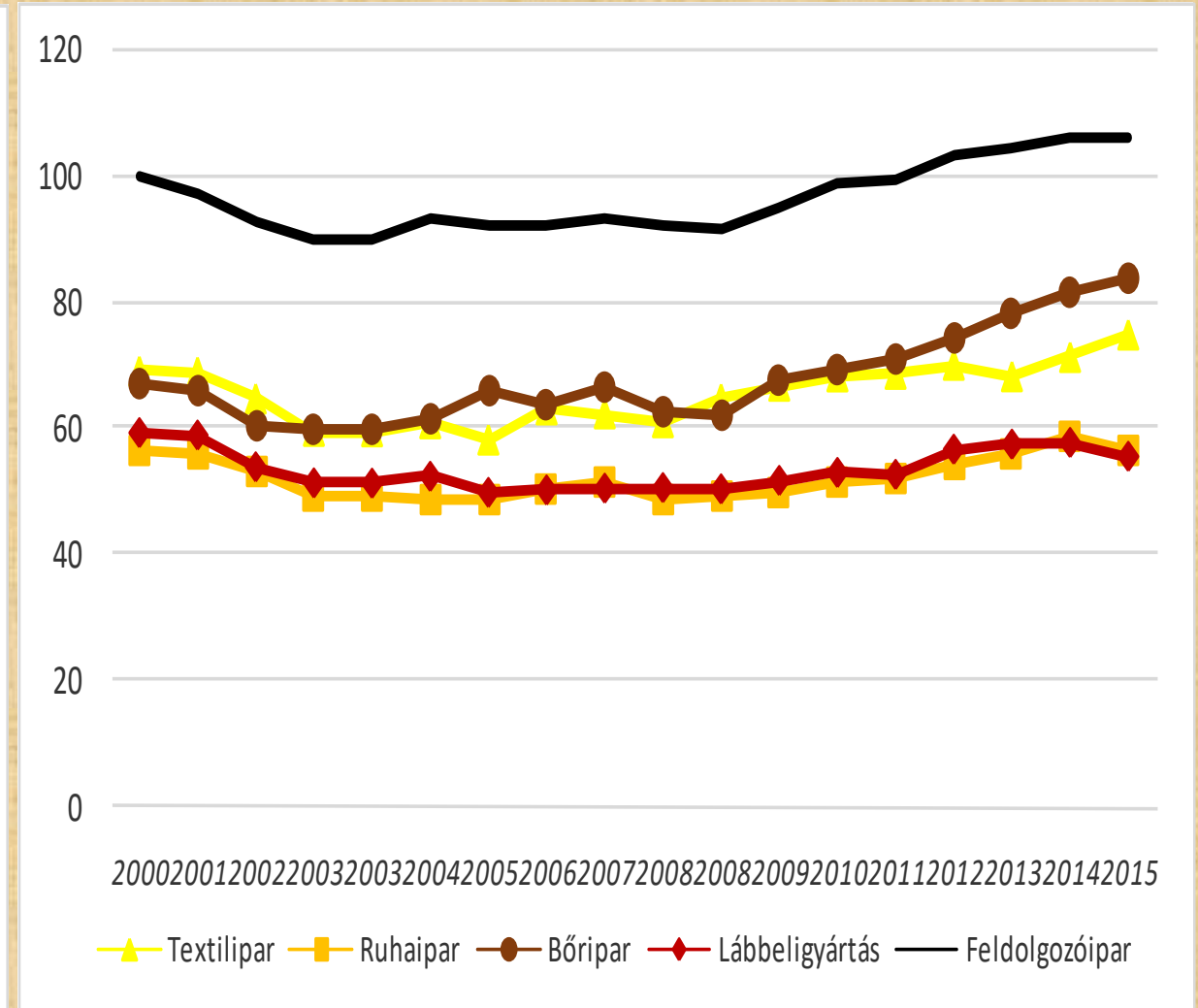

A: összes vállalkozás; B: 4 fő feletti vállalkozások; C: értékesítés összes árbevétele; D: export árbevétel; E: alkalmazásban állók;
 Textil- és ruházati ipar, illetve bőrtermék- és lábbeligyártás adatai a megfelelő mutatók 2000. évi értékeinek %-ában;
 forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

Dinamika – termelékenység, keresetek

Egy alkalmazásban állóra jutó nettó árbevétel a 2000. évi érték %-ában; forrás: a KSH adatai alapján saját szerkesztés

A havi bruttó átlagkeresetek alakulása, a nemzetgazdasági átlag %-ában; forrás: a KSH adatai alapján saját szerkesztés

Szerkezet – árbevétel szakágazatok szerint

Ágazat, szakágazat	2000	2005	2010	2015
13+14: Textilia gyártása + Ruházati termék gyártása	100,0	100,0	100,0	100,0
139: Egyéb textiláru gyártása	24,0	18,7	23,5	40,5
<i>1392: Konfekcionált textiláru gyártása (kivéve ruházat)</i>	13,3	7,3	13,3	22,8
<i>1395: Nem szőtt textiláru és termék gyártása (kivéve ruházat)</i>	1,9	1,8	5,6	7,3
<i>1396: Műszaki textiláru gyártása</i>	0,0	0,1	0,6	4,1
141: Ruházat gyártása (kivéve szőrmeruházat)	53,5	59,0	49,9	38,5
<i>1412: Munkaruházat gyártása</i>	3,0	3,1	4,6	4,5
<i>1413: Felsőruházat gyártása</i>	34,7	41,7	21,6	18,0
<i>1414: Alsóruházat gyártása</i>	12,1	9,9	15,2	10,3
<i>1419: Egyéb ruházat, kiegészítők gyártása</i>	2,9	3,6	8,1	5,4
15: Bőr, bőrtermék, lábbeli gyártása	100,0	100,0	100,0	100,0
151: Bőr, szőrme kikészítése; táskafélék, szíjzat gyártása	22,1	53,3	63,6	70,5
152: Lábbeligyártás	77,9	46,7	36,4	29,5

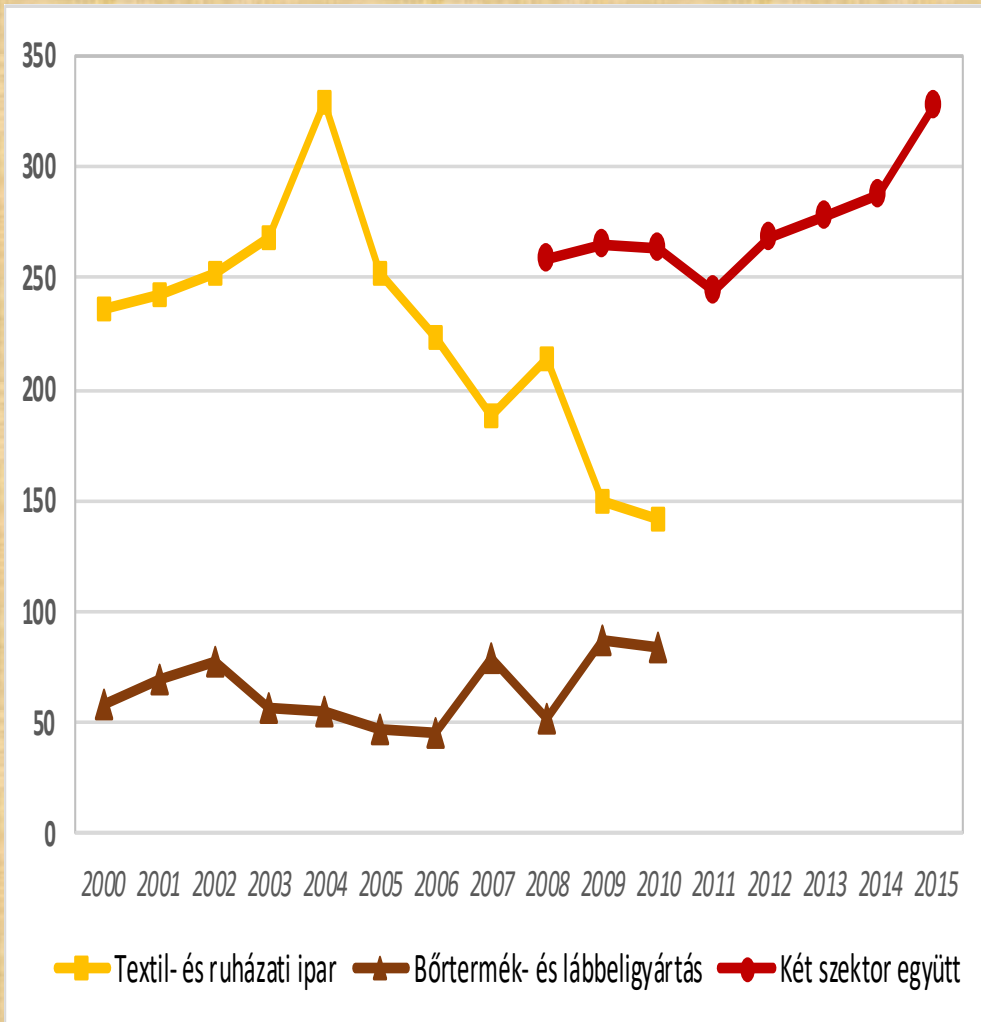
Forrás: a KSH adatai alapján saját számítás

Szerkezet – a bér munka aránya (%)

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Textilipar</i>								
Gyártók	21,9	19,9	22,9	23,9	19,0	17,4	12,4	17,1
Árbevétel	6,7	5,9	4,5	3,8	4,0	2,8	2,4	5,6
<i>Ruházati ipar</i>								
Gyártók	42,9	50,3	47,8	47,6	45,0	45,3	39,6	46,9
Árbevétel	33,6	34,0	38,9	34,1	37,8	37,4	33,8	35,6
<i>Bőripar</i>								
Gyártók	30,4	43,6	37,1	43,2	38,6	41,3	31,7	35,7
Árbevétel	1,2	1,6	1,5	1,5	1,8	1,3	0,9	0,7
<i>Lábbeligyártás</i>								
Gyártók	33,6	35,4	34,0	33,0	31,5	35,1	31,9	32,0
Árbevétel	25,1	24,2	22,9	21,8	21,0	21,0	22,3	22,8

Forrás: a KSH adatai alapján saját számítás

A külföldi tőke és hatásai

A külföldi tőkével működő vállalatok egy alkalmazottra jutó nettó árbevétele az összes vállalat értékének százalékában;

Forrás: a KSH adatai alapján saját számítás

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Textilipar	163	183	172	175	172	189	177
Ruházati ipar	110	106	117	129	122	118	108
Bőrtermék- és lábbeligyártás	101	95	126	105	102	104	101
Feldolgozóipar összesen	121	120	121	124	119	121	121

Külföldi tőkeállomány (millió euró) a magyar textil- és ruházati iparban, illetve bőrtermék- és lábbeligyártásban;

Forrás: az MNB adatai alapján saját szerkesztés

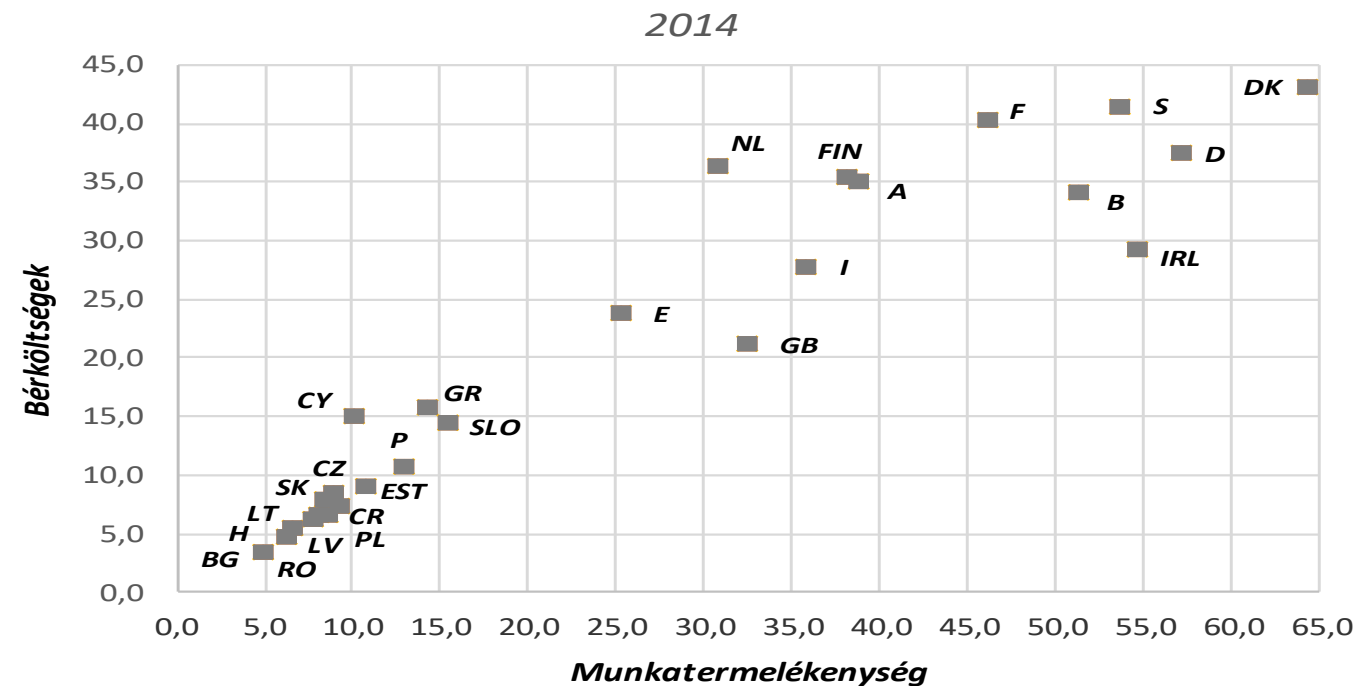
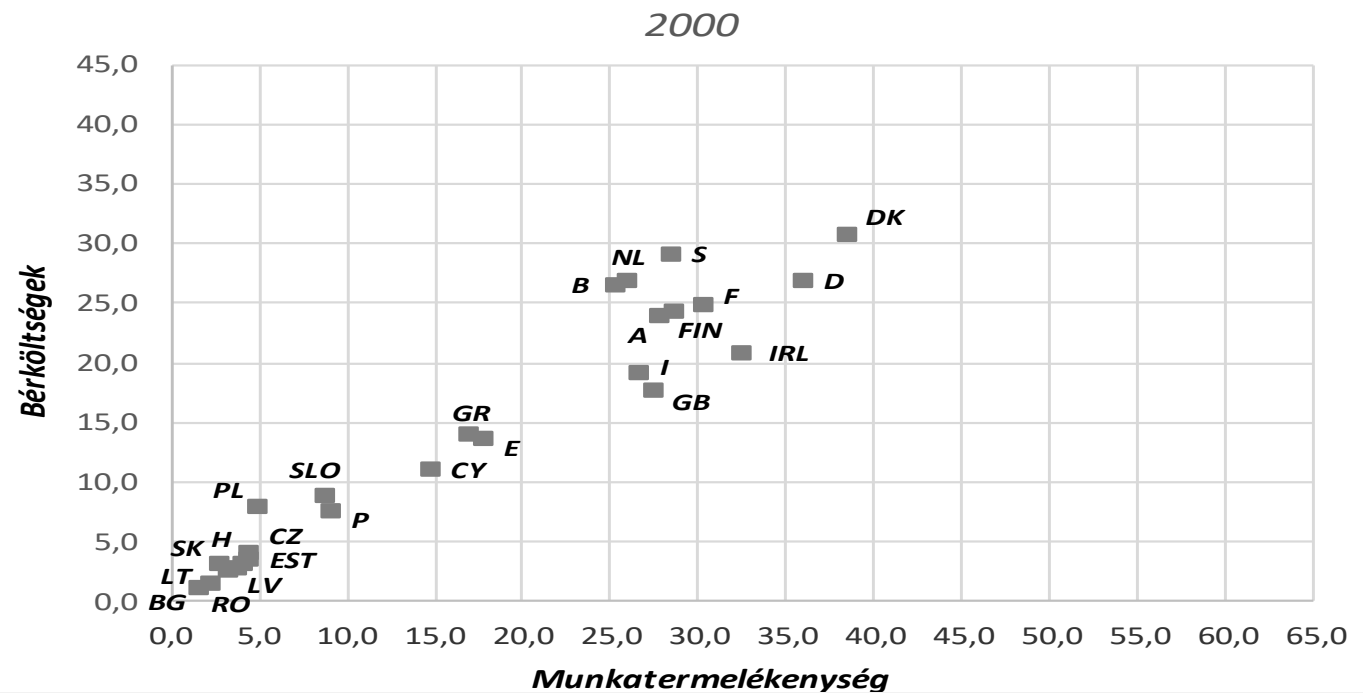
A könnyűipari vállalkozások méretei

Megnevezés	2000	2005	2010	2015
<i>A 4 fő feletti működő vállalkozások aránya, %</i>				
Textilipar	22	23	22	20
Ruházati ipar	20	19	16	18
Bőripar	20	19	16	15
Lábbeligyártás	43	39	35	45
<i>Feldolgozóipar</i>	23	24	24	26
<i>A 4 fő feletti vállalkozások átlagos létszáma, fő</i>				
Textilipar	51	52	47	64
Ruházati ipar	52	41	37	35
Bőripar	40	60	78	144
Lábbeligyártás	67	53	61	66
<i>Feldolgozóipar</i>	51	46	48	54

Forrás: a KSH adatai alapján saját számítás

Európai kitekintés 1.

Egy alkalmazottra jutó átlagos
bérköltségek és munka-
termelékenység az EU
országainak ruhaiparában
(2000 / 2014);
forrás: EUROSTAT

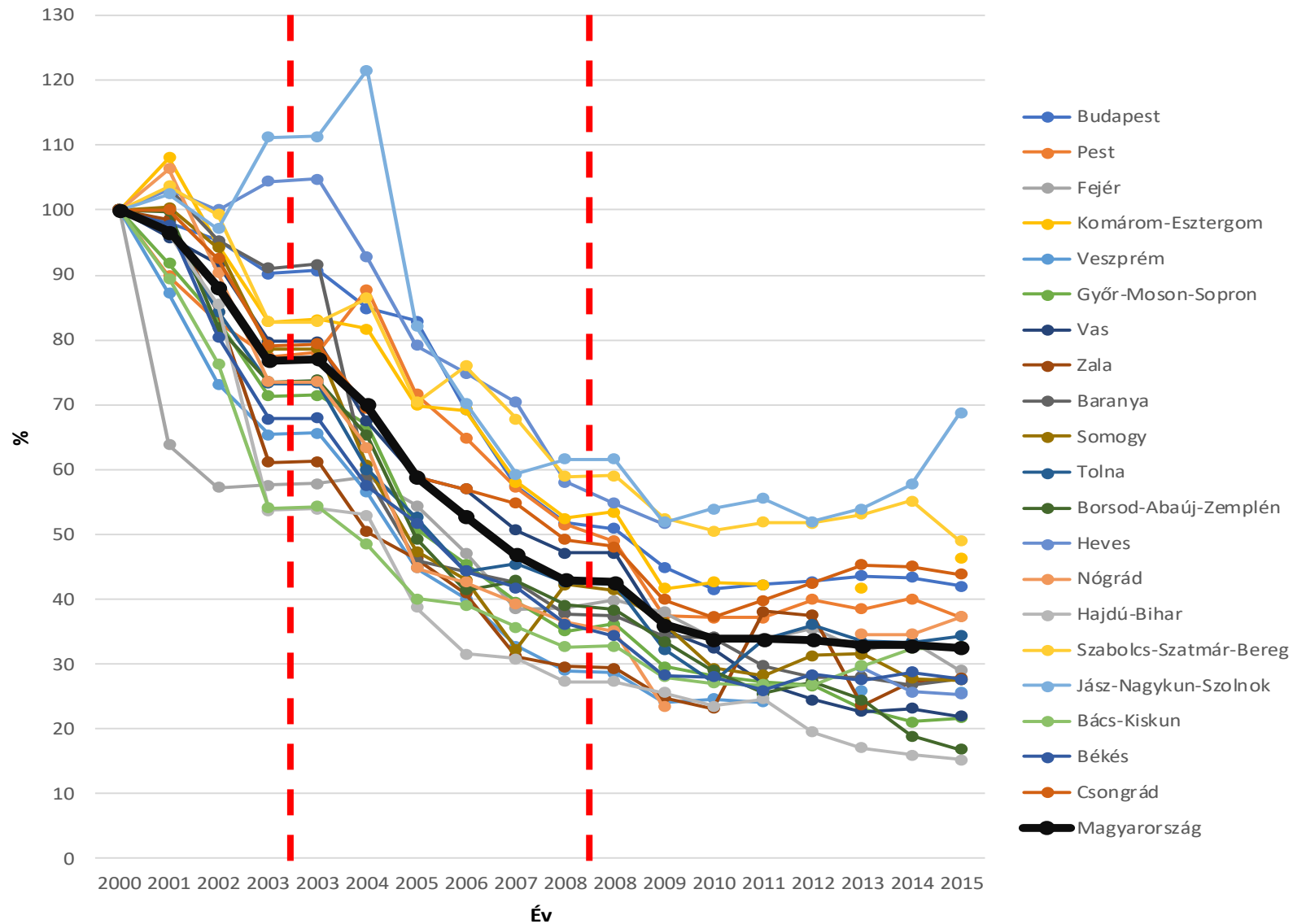

Európai kitekintés 2.

	Az alkalmazottak száma, 2015 (fő)		Változás (2015 adata a 2000. év %-ában)	
	<i>Textil, ruházat</i>	<i>Bőrtermék, lábbeli</i>	<i>Textil, ruházat</i>	<i>Bőrtermék, lábbeli</i>
Bulgária	113 027	15 077	78	78
Csehország	51 802	5 649	39	28
Észtország	10 606	1 147	47	46
Horvátország	20 436	10 992	<i>na</i>	<i>na</i>
Lengyelország	142 249	24 255	53	55
Lettország	12 074	351	48	51
Litvánia	29 443	1 048	49	36
Magyarország	35 836	12 189	35	49
Románia	189 429	58 448	47	58
Szlovákia	22 644	10 396	48	61
Szlovénia	6 627	3 712	21	49

Forrás: EUROSTAT adatai alapján saját számítás

Területi összefüggések – megyei dinamika

**Jelentős telephely, átlag
alatti zsugorodás:**

1. JNSZ: 69%
2. SZSZB: 49%
3. CS: 44%
4. BP: 42%

Abszolút növekedés:

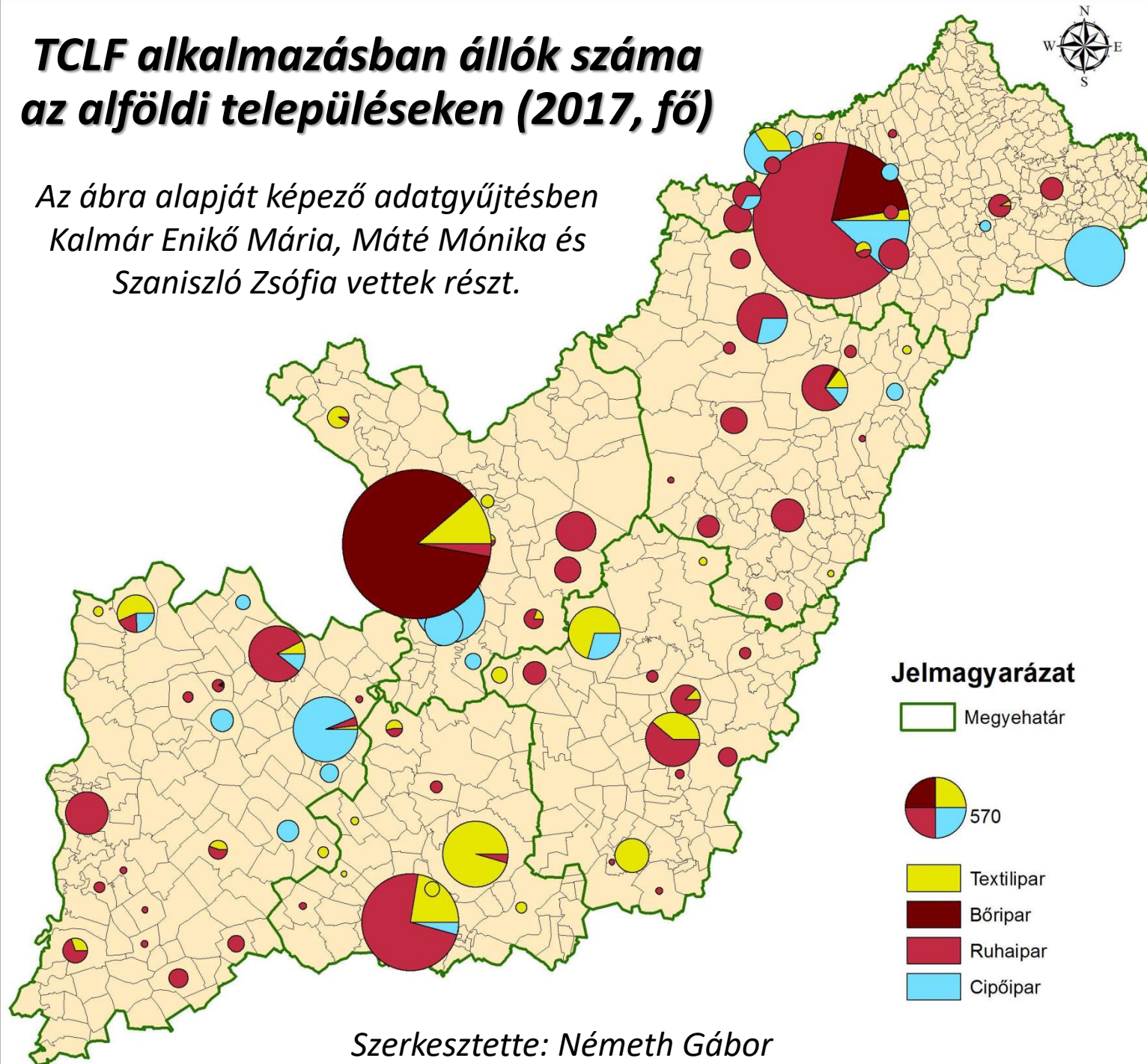
1. JNSZ: +1044 fő (2009)
2. BK: +480 fő (2011)
3. TO: +472 fő (2010)
4. CS: +354 fő (2010)

Területi összefüggések – potenciális klaszterek

	Méret - 2000	Fókusz	Specializáció	Méret - 2015	Fókusz	Specializáció
Budapest	0,79	2,22	0,47	0,31	0,91	0,64
Pest	0,14	2,03	0,43	0,05	0,50	0,35
Fejér	0,10	2,34	0,50	0,03	0,65	0,45
Komárom-Esztergom	0,05	1,90	0,40	0,02	0,81	0,56
Veszprém	0,13	4,04	0,86	0,03	1,09	0,76
Győr-Moson-Sopron	0,36	8,11	1,73	0,07	1,65	1,15
Vas	0,46	16,89	3,59	0,09	3,94	2,74
Zala	0,17	6,86	1,46	0,04	2,05	1,43
Baranya	0,23	7,04	1,50	0,06	2,03	1,41
Somogy	0,13	4,55	0,97	0,03	1,33	0,93
Tolna	0,25	12,91	2,75	0,08	4,79	3,34
Borsod-Abaúj-Zemplén	0,22	4,34	0,92	0,03	0,67	0,46
Heves	0,07	3,15	0,67	0,02	0,77	0,54
Nógrád	0,08	5,75	1,22	0,03	2,53	1,76
Hajdú-Bihar	0,36	8,18	1,74	0,05	1,18	0,82
Szabolcs-Szatmár-Bereg	0,23	6,69	1,42	0,10	2,42	1,68
Jász-Nagykun-Szolnok	0,23	7,47	1,59	0,15	4,58	3,19
Bács-Kiskun	0,30	7,43	1,58	0,09	2,25	1,57
Békés	0,21	7,52	1,60	0,06	2,05	1,43
Csongrád	0,20	5,69	1,21	0,08	2,45	1,71

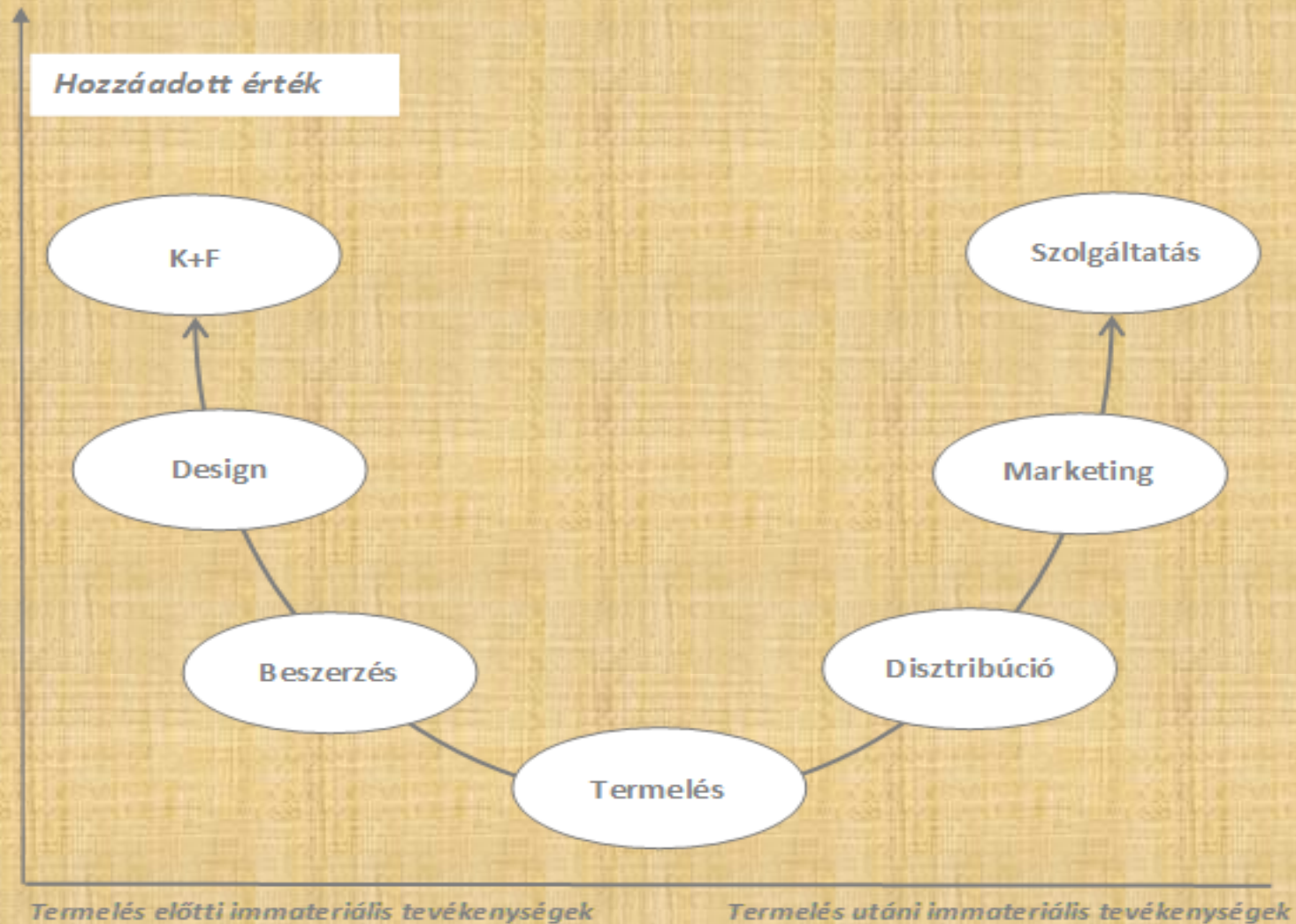
TCLF alkalmazásban állók száma az alföldi településeken (2017, fő)

Az ábra alapját képező adatgyűjtésben
Kalmár Enikő Mária, Máté Mónika és
Szaniszló Zsófia vettek részt.

Szerkesztette: Németh Gábor

Változó tevékenységszerkezet?

*A hozzáadott érték-görbe a ruházati ipar értékláncaiban;
forrás: Fernandez-Stark, K. et al 2011 alapján saját szerkesztés*

Miért nehéz adatokkal megragadni a szerkezetváltást?

Márkanév	Cégnév	Fő tevékenység
Devergo	Flas Kft.	4771. Ruházat kiskereskedelem
Sugarbird	Sugarbird Kft.	1413. Felsőruházat gyártása
Mayo Chix	Mayo Chix Magyarország Kft.	1413. Felsőruházat gyártása
Tisza Cipő	Clash Kft.	4772. Lábbeli-, bőráru-kiskereskedelem
Heavy Tools	HT-Sport Kft.	4618. Egyéb termék ügynöki nagykereskedelme
Retro Jeans	Retro Jeans Kft.	4771. Ruházat kiskereskedelem
Philosophy of Sherpa	Overland Lifestyles Kft.	4642. Ruházat, lábbeli nagykereskedelme
Fundango	Marosport Kft.	4642. Ruházat, lábbeli nagykereskedelme
Griff Gentlemen's	Tirgal Zrt.	4771. Ruházat kiskereskedelem
Roland Divatház	Roland-Divatház Zrt.	4771. Ruházat kiskereskedelem
Budmil	Budmil Zrt.	4771. Ruházat kiskereskedelem
Art'z Modell	Art'z Modell Kft.	4771. Ruházat kiskereskedelem

Forrás: <http://www.origo.hu/itthon/20130807-a-magyar-divat-is-bangladesbol-jon-sweatshopok-a-magyar-ruhaipar-hattereben.html> + Creditreform Céginformáció

További kutatási kérdések

Szerkezetváltás irányai

- Kapcsolódó változatosság, autóipari beszállítóvá válás?
- Kreatív fordulat, magyar brandek látványos megsokasodása?
- Ipar 4.0 integrálása (termékszerkezet, termelés-szervezés)?

Területi szempontok

- Könnyűipar fennmaradt terei, strukturális jellemzői;
- Térgazdasági összefüggések az iparág átalakulásában;
- Vizsgált szerkezetváltási folyamatok területi következményei;

Témához kötődő publikációk

- MOLNÁR E. 2013: Egy zsugorodó iparág újrapozicionálásának kérdőjelei: Magyarország cipőgyártása a rendszerváltás után. – Tér és Társadalom (27), 4: 95-113
- MOLNÁR E. 2015: Láttelet a magyarországi bőr- és cipőiparról, egy gazdaságföldrajzos szemszögéből. – Bőr- és cipőtechnika, -piac 2: 24-28
- MOLNÁR E. 2015: Martfű: egy cipőgyártó kisváros múltja és perspektívái. – Földrajzi Közlemények (139), 2: 132–146
- MOLNÁR E. – LENGYEL I. M. 2015: Understanding the changing geography of labour-intensive industries from a GPN perspective: case study of the Hungarian leather and footwear sector. – Regional Statistics 2: 144-160
- MOLNÁR E. 2016: Global production networks and regional revelopment: a case study of the Hungarian footwear industry. – Deturope Central European Journal of Regional Development and Tourism (8) 2: 48-57
- MOLNÁR E. – LENGYEL I. M. 2016: Integration into global production networks and path-dependence: the footwear industry in post-socialist Hungary. – Zeitschrift für Wirtschaftsgeographie (60) 4: 171–185
- MOLNÁR E. – LENGYEL I. M. 2016: The Hungarian footwear industry in global production networks: the case study of Berkemann Hungary. – Landscape & Environment 10 (3-4): 188-193
- MOLNÁR E. 2017: A félperiféria szerepe az élőmunka-igényes ágazatok globális értéktermelési hálózataiban. – Területi Statisztika (57) 4: 436–464
- MOLNÁR E. 2017: Globális értékláncok és térbeli gazdasági egyenlőtlenségek: Miről mesél a textil- és ruházati ipar változó földrajza? – Földrajzi Közlemények (141) 3: 216-225
- MOLNÁR E. 2017: The semi-periphery in the global production networks of labour-intensive industries: the East Central European textile and clothing industry in the mirror of foreign trade data. – Folia Geographica (59) 2: 18-34

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

molnar.erno@science.unideb.hu